

www.thuvien247.net

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

VIỆN CHĂN NUÔI

Tiến sĩ NGUYỄN VĂN ĐỨC

Nguồn gen
GIỐNG LỢN MỜNG CÁI

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

**NGUỒN GEN
GIỐNG LỢN MÓNG CÁI**

**BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN
VIỆN CHĂN NUÔI**

Tiến sĩ **NGUYỄN VĂN ĐỨC**

**NGUỒN GEN
GIỐNG LỢN MÓNG CÁI**
(TỦ SÁCH PHỔ BIẾN KIẾN THỨC GÓP PHẦN XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO)

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI
HÀ NỘI, 2006

LỜI NÓI ĐẦU

Trong kinh tế hộ gia đình, nhất là các hộ gia đình ở vùng nông thôn Việt Nam, chăn nuôi lợn, đặc biệt chăn nuôi các giống lợn nội, luôn đóng vai trò quan trọng. Con lợn được nuôi rất phổ biến ở nông thôn và thực sự đã trở thành loài vật nuôi lâu đời nhất và gần gũi nhất đối với người dân Việt Nam. Con lợn là nguồn cung cấp thực phẩm chủ yếu cho cộng đồng người Việt và phân bón cho cây trồng. Rõ ràng, con lợn và cây lúa là loài vật nuôi và cây trồng gắn bó mật thiết, quan hệ chặt chẽ với đời sống của người nông dân Việt Nam nhất.

Hơn nữa, lợn là một loài vật nuôi thường dễ nuôi, yêu cầu kỹ thuật không đòi hỏi cao, nhất là đối với các giống lợn nội và hiệu quả kinh tế tương đối lớn.

Lợn nội của Việt Nam rất phong phú, có hơn 60 giống khác nhau và chúng được phân bố rộng khắp các vùng sinh thái của đất nước ta. Tại mỗi vùng sinh thái của nước ta đều có những giống lợn địa phương biểu thị đặc trưng riêng cho vùng và sở thích riêng cho cộng đồng của vùng đó. Các giống lợn nội chính của nước ta là Móng Cái, Í, Lang Hồng, Cỏ, Mường Khương, Mẹo, Sóc, Thuộc Nhiêu, Ba Xuyên, Phú

Khánh, Táp Ná, Bản, Vân Pa, vv. Trong số các giống lợn nội ở nước ta, phổ biến nhất và được sử dụng nhiều nhất là giống Móng Cái. Vì vậy, để được góp phần nhỏ bé vào công tác giống lợn nói chung, đặc biệt trong việc chọn lọc nâng cao chất lượng giống và sử dụng có hiệu quả nguồn gen quý của giống lợn Móng Cái trong hệ thống lai tạo nhằm tạo ra một khối lượng thịt lợn hàng hoá với quy mô lớn và chất lượng cao trong nông hộ, góp phần tích cực vào công tác xoá đói giảm nghèo cho cộng đồng, chúng tôi xin giới thiệu cùng bạn đọc cuốn sách *Chăm sóc - Nuôi nguồn gen giống lợn Móng Cái*. Trong cuốn sách này, 4 lĩnh vực cơ bản nhất của giống lợn Móng Cái sẽ được giới thiệu một cách chi tiết, đó là:

1. Đặc điểm cơ bản của giống lợn Móng Cái,
2. Quy trình chăn nuôi lợn Móng Cái,
3. Thành quả chọn lọc giống Móng Cái: MC_{3(MK)} sinh sản tốt và MC₁₅ tăng trọng và tỷ lệ nạc cao,
4. Sử dụng nguồn gen quý của giống Móng Cái để tạo các tổ hợp lai chất lượng tốt.

Do trình độ có hạn và thời gian eo hẹp, cuốn sách này không thể tránh khỏi những thiếu sót về cả nội dung lẫn bố cục và ngôn từ. Rất mong được quý độc giả góp ý để tác giả hoàn thiện hơn trong lần tái bản tới. Tác giả vô cùng trân trọng và xin chân thành cảm ơn mọi sự đóng góp quý báu của quý độc giả.

Tiến sĩ Nguyễn Văn Đức

Chương 1:

ĐẶC ĐIỂM CƠ BẢN CỦA GIỐNG LỢN MÓNG CÁI

1. VAI TRÒ, NGUỒN GỐC VÀ SỰ PHÂN BỐ CỦA GIỐNG LỢN MÓNG CÁI

1.1. Vai trò của giống lợn Móng Cái

Trong ngành chăn nuôi, để nâng cao hiệu quả kinh tế, giống luôn đóng vai trò quan trọng nhất. Tất nhiên, những yếu tố thức ăn, kỹ thuật chăn nuôi, quản lý và thú y cũng rất quan trọng vì năng suất và chất lượng sản phẩm vật nuôi là sự tổng hợp của tất cả các yếu tố. Song, giống vẫn là chìa khoá quyết định của năng suất vật nuôi, chất lượng sản phẩm và hiệu quả kinh tế.

Kết quả của các công trình nghiên cứu về con lợn trên thế giới và ở Việt Nam đã chứng minh rằng cho dù sử dụng thức ăn tốt đến đâu, điều kiện chăn nuôi đạt đến lý tưởng thì năng suất và chất lượng sản phẩm vật nuôi, tất nhiên có thay đổi với khuynh hướng tốt hơn, song không thể làm thay đổi bản chất của mỗi giống vật nuôi. Ví dụ, sử dụng thức ăn rất tốt và nuôi trong điều kiện lý tưởng đối với giống lợn Móng Cái nhưng chúng vẫn không thể có tỷ lệ nạc cao, tăng trọng nhanh như các giống lợn nhập nội Landrace, Large White,

Duroc, vv. Rõ ràng, giống là khâu then chốt để nâng cao năng suất và chất lượng sản phẩm vật nuôi.

Trong ngành chăn nuôi lợn của Việt Nam, lợn nội luôn đóng vai trò quan trọng, đặc biệt là giống Móng Cái. Lợn nội giống Móng Cái thuần chủng được sử dụng làm giống ở vị trí lợn nái nên để tạo các tổ hợp lợn lai. Sản phẩm thịt lợn ở miền bắc nước ta chủ yếu sản xuất từ nông hộ vì số lượng lợn chiếm hơn 95%, mà đại bộ phận lợn nuôi trong nông hộ đều là các tổ hợp lợn Móng Cái lai. Vì vậy, vai trò giống lợn Móng Cái trong ngành chăn nuôi lợn ở miền Bắc nước Bawclaf rất quan trọng.

1.2. Nguồn gốc của giống lợn Móng Cái

Giống lợn Móng Cái là một giống lợn nội quý của nước ta, thuộc lớp động vật có vú *Mammalia*, nằm trong bộ guốc chẵn *Artiodactyla*, thuộc họ *Suidae*, chủng *Sus* và thuộc loài *Sus domesticus*.

Giống lợn Móng Cái là giống lợn nội phổ biến nhất của Việt Nam, có nguồn gốc từ Huyện Hà Cối, nay thuộc Huyện Đầm Hà và Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

1.3. Phân bố của giống lợn Móng Cái

Hiện nay, giống lợn Móng Cái thuần và các tổ hợp lai của giống Móng Cái với các giống lợn nhập nội cao sản như Landrace, Large White, Duroc, Pietrain, vv. được phân bố rộng khắp cả nước, nuôi phổ biến ở hầu khắp các gia đình nông thôn thuộc các tỉnh miền Bắc và miền Trung.

thậm chí còn mở rộng ra ở một số tỉnh thuộc vùng sinh thái Tây Nguyên và Nam Bộ.

2. ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC CỦA GIỐNG LỢN MÓNG CÁI

2.1. Ngoại hình của giống lợn Móng Cái

2.1.1. Tầm vóc và hình dáng của giống lợn Móng Cái

Giống lợn Móng Cái có tầm vóc trung bình, khối lượng lúc 8 tháng tuổi nặng khoảng 70-75 kg và trưởng thành, đối với lợn đực đạt 120 kg và đối với lợn cái đạt tới 130 kg.

Hình dáng của giống lợn Móng Cái khá đặc trưng của một giống lợn địa phương: ngắn mình, cổ ngắn, tai nhỏ, chân nhỏ và ngắn, lưng võng và bụng xệ. Do hai đặc tính bụng xệ và chân lùn nên gần như toàn bộ bụng, đặc biệt là nọng nái, luôn sa xuống mặt đất (Hình 1.1).

Hình 1.1. Lợn nái giống Móng Cái

2.1.2. Màu sắc lông da của giống lợn Móng Cái

Màu sắc lông da của giống lợn Móng Cái đen toàn cơ thể. Trên nền màu đen ấy, có một đốm trắng hình tam giác hoặc hình thoi nằm giữa trán, mõm trắng, cuối đuôi có chùm lông trắng, bụng và bốn chân trắng. Đặc biệt, có một khoang trắng nối giữa hai bên hông với nhau vắt qua vai trông giống như cái “*Yên ngựa*” là nét đặc trưng nhất về màu sắc của giống lợn Móng Cái.

2.1.3. Hệ thống vú của giống lợn Móng Cái

Giống lợn Móng Cái thường có từ 10 đến 16 vú, xếp thành 2 dãy đều nhau, song song với nhau trên hai bên bụng. Hầu như không có cá thể nào của giống lợn Móng Cái có số vú lẻ.

2.2. Khả năng sinh sản và sản xuất của giống

2.2.1. Khả năng sinh sản của giống lợn Móng Cái

Giống lợn Móng Cái có khả năng sinh sản rất tốt. Giống lợn Móng Cái đẻ nhiều con nhất trong số lợn nội Việt Nam và nhiều hơn hẳn so với các giống lợn nhập nội. Số con sơ sinh sống mỗi lứa đẻ cao, khoảng 11-13 con/lứa, thường biến động trong phạm vi từ 10 đến 14 con/lứa, cá biệt có lứa có nái đẻ tới 21 con và kỷ lục là 28 con/lứa. Giống lợn Móng Cái có tuổi đẻ lần đầu sớm, khoảng 11-12 tháng. Giống lợn Móng Cái có khả năng đẻ sớm. Khoảng cách giữa hai lứa đẻ ngắn, chỉ là 165-175 ngày, dẫn đến số lứa đẻ/nái/năm biến động trong phạm vi 2,1-2,2 lứa.

2.2.2. Khả năng sản xuất của giống lợn Móng Cái

Khả năng sản xuất của giống lợn Móng Cái ở mức trung bình của lợn nội ở nước ta. Trong sự yếu kém về khả năng sản xuất của giống lợn Móng Cái, tốc độ tăng khối lượng chậm, chỉ đạt tới 333 g/ngày, tiêu tốn thức ăn/kg tăng khối lượng cao, đó là 4,0-4,5 kg:kg và tỷ lệ thịt nạc thấp, thường biến động trong phạm vi 33-35% là ba nhược điểm lớn nhất. Với những nhược điểm đó cho thấy, nuôi lợn Móng Cái để khai thác thịt khó thu được hiệu quả kinh tế cao. Vì vậy, người chăn nuôi không thích nuôi giống lợn nội Móng Cái để khai thác thịt.

2.2.3. Một số kết quả về chọn lọc của giống Móng Cái

Đứng trước những yếu kém về khả năng sản xuất như tốc độ tăng khối lượng chậm, tiêu tốn thức ăn/kg tăng trọng cao và tỷ lệ thịt nạc thấp của giống lợn Móng Cái, các nhà khoa học về di truyền và giống của Viện Chăn Nuôi đã kết hợp với Công ty Chăn nuôi Hải Phòng, áp dụng các phương pháp chọn lọc hiện đại nên đã chọn lọc và nhân thuần thành công hai nhóm lợn Móng Cái mà những yếu điểm của giống đã được cải thiện đáng kể tại Hải Phòng, đó là:

Nhóm lợn Móng Cái MC₁₅ có khả năng sản xuất tốt: Tăng trọng nhanh, đạt tới 390 g/ngày, cao hơn so với trung bình giống là 57g/ngày và tỷ lệ thịt nạc đạt tương đối cao, đạt tới 38%, cao hơn so với trung bình giống là 3-4%.

Nhóm lợn Móng Cái MC₃₀₀₀ có khả năng sinh sản tốt: Số con sơ sinh sống/ổ trung bình của ba lứa đẻ đầu đạt tới 12,80 con/lứa cao hơn so với trung bình giống là 1,8 con/lứa.